

સજ્જીવ વીકાર

—ભદ્રા વડગામા

હું કોણ છું ? એ પ્રશ્નની સભાનતા મને છેક સત્તર વર્ષની ઉમ્મરે થઈ.

પૂર્વ આફ્રિકાના ઝાંઝીબાર ટાપુ પર પુષ્ટીમાર્ગી કુટુંબમાં મારો જન્મ. ઝાંઝીબાર અને પેમ્બાના ટાપુઓ પર સલ્તનત હતી ઓમાની અરબ સુલતાનની; પણ સત્તા હતી બ્રીટીશ રેસીડેન્ટની. ઝાંઝીબાર એક બ્રીટીશ પ્રોટેક્ટરેટ હતું, જો કે હાલ એ ટાંઝાનીયાનો એક ભાગ છે.

આમ, હું મુસ્લીમ, આફ્રિકન, હિન્દુ અને બ્રીટીશ સંસ્કૃતી વચ્ચે મોટી થઈ. ઈંદમાં ચાર દીવસની રજામાં બધાં મેળામાં જઈએ, નવાં રમકડાં ખરીદીએ અને સ્વાહીલીમાં કઠપુતળીના તમાશા જોઈએ. નાનું ગામ હોવાથી મોહરમમાં શીયા મુસ્લીમોનું રુદન પબ્લીક માઈક સીસ્ટમ પર સાંભળીએ, તેમના તાજીયા અને જુલુસો જોવા જઈએ, ઈસ્માઈલી લોકોનાં સરઘસો જોઈએ; સવારે, બપોરે, સાંજે મસ્જીદોની બાંગ સાંભળીએ તેમ જ દીવાળી નવા વર્ષની ઉજવણી ધુમધામથી કરીએ. પુરુષોત્તમ મહીનામાં પરોઢીયે દરીયે નાહવા જઈએ અને કાંઠે ગોરમાનું વ્રત પણ કરીએ. નવરાત્રીમાં વાર્ષિક પરીક્ષાઓ નજીક હોય તો પણ દરરોજ રાસગરબાની રમઝટ માણીએ. ૧૫મી ઓગસ્ટ અને ૨૬મી જાન્યુઆરીના મેળાવડાઓમાં નૃત્યો, નાટકો અને ગીતોમાં ભાગ લઈએ. જન્માષ્ટમી, રામનવમીના ઉપવાસ કરીએ ને શીતળા પુજવા મન્દીરે પણ જઈએ. ક્રીસ્મસના દીવસે કાઈસ્ટને યાદ કર્યા વીના દુર દરીયા કીનારે બીજાં એશીયનો સાથે પીકનીક પર જઈ ખાઈએ, પીએ, દરીયામાં નાહીએ અને બોલીવુડ ગીતોની અન્તકડી રમીએ. ન્યુ ઈયર્સ ઈવના અંગ્રેજો પોતાની ઈંગ્લીશ ક્લબમાં ડાન્સ માટે જતાં હોય ત્યારે તેમની વેશભુષા જોવા તેમની ક્લબની બહાર પણ ઉભાં રહીએ.

પુષ્ટીમાર્ગી નાનીમા એવાં યુસ્ત કે પંજાબી ડ્રેસ પહેરેલી એવી મને રસ્તામાં અડી જાય અને ખ્યાલ ન રહે કે એ તો ભદ્રા હતી, તો ઘેર જઈને નહાય ! બાને પણ એવા સંસ્કાર મળ્યા હતા, અને બાપુજી થીયોસોફીસ્ટ. સર્વધર્મ સમાનતામાં માનવાવાળા. બા પાછળ પાછળ ખેંચાય; પણ નાનીમાની ટોક ટોક ચાલુ હોય : “આ ‘થીયો સુખી’વાળા સાથે તારો વર ભળ્યો છે તે મને નથી ગમતું.”

ઘરમાં ઠાકોરજીની સેવા થાય એને સ્વીકારી લઈએ; પણ ઘરે સ્ત્રીઓની મંડળી મળી હોય ત્યારે મામાની સમવયી દીકરીની જેમ અમે હાજર ન રહીએ. માની મંડળીમાં ગવાય ‘જય જય મહારાણી જમના’ અને અમારા વીદ્યાર્થીની મંડળમાં ગવાય, ‘તું ખાય નહીં તેથી તો તુજને છપ્પન ભોગ ધરાવે, મન્દીર બહાર ભટક્યાં ભુખ્યાંને કોઈ નહીં ખવડાવે; પાપપુણ્યની કોને પડી, આવી તેં દુનીયા કેમ ઘડી, ઓ દુનીયાના ઘડનારા ?’ મા કહેશે, ‘છોરી, આ કેવું ભજન ! ઈશ્વરના તો ગુણ ગવાય, તેને દોષ ન દેવાય !’ હવેલીને ‘ભક્તાણું’ કહીએ. સાંજે દરીયે ફરીને

દર્શન કરવા જઈએ અને શાસ્ત્રીય ઢબથી 'દૃઢ ઈન ચરનન કેરો ભરોસો' જેવાં, ઝાંઝ અને પખવાજની સંગતે પુરુષોના કંઠે ગવાતાં કીર્તનોને વાગોળતાં ઘરભેગાં થઈએ. આભડછેટમાં મુસ્લીમ-આફ્રીકનને રસોડામાં ન આવવા દઈએ અને હીન્દુ કામવાળી રાખીએ. થોડી પ્રગતી પછી આફ્રીકને માંજેલાં વાસણો પર પાણી ઢોળી, તડકે સુકવવા ચોકમાં મુકી દઈએ. બા કહે તેટલું કરીએ. માસીક પાળીએ; પણ ઘેર બેસી ન રહીએ. હીન્દુ ધર્મ પ્રમાણે સગવડીયું આચરણ અપનાવી લઈએ.

ભણવા માટે આગાખાન સ્કુલ, કે કોન્વેન્ટ સ્કુલની વાત તો જવા દો; આર્યસમાજમાંની વટલાઈ ગયેલી છોકરીઓ જોડે મૈત્રી પણ ન રખાય ! એ લોકો તો ટુંકી ચઢી પહેરી કસરતો કરે! અમારા ભાગ્યજોગે આર્યસમાજ સ્કુલ બન્ધ થઈ ગઈ અને બધી ગુજરાતી છોકરીઓ આવી અમારી હીન્દુ કન્યાશાળામાં. ઘણો ફાયદો થયો અમને બધાંને; પણ તે વખતે સમ્પ્રદાયીપણાની અટપટી વાતોની કંઈ સમજણ નહોતી. બહુ ચુસ્ત નહોતાં તેવાં ઈથનાશરી કુટુંબોની છોકરીઓ પણ અમારી સ્કુલમાં ભણતી. અલબત્ત, થોડી ફી આપીને.

બાકી પ્રાથમીક શાળામાં હીન્દુ છોકરીઓ માટે અભ્યાસ મફત હતો. દાનવીરો સ્કુલ ચલાવતા, એટલે નાતજાતના ભેદ વીના બધી છોકરીઓ સાથે બેસી ભણતી. તેમાં તેલથી તસતસ થતા વાળમાં જુ ફરતી હોય તેવી પણ છોકરીઓ હોય અને ગળામાં મેલના થર બાઝેલા હોય તેવી પણ. સ્કુલના સંડાસમાં અશ્લીલ લખાણ પણ લખાતાં હોય જેને કશી પણ સમજ વીના અમે વાંચી પણ લઈએ અને શીક્ષીકા કહે ત્યારે જઈને ભુંસી પણ નાખીએ.

આમ તો ઘરમાં બોલાય કચ્છી; પણ સ્કુલમાં અભ્યાસક્રમ ગુજરાતી માધ્યમ દ્વારા શીખવાડવામાં આવે, તેથી ગુજરાતીનું માળખું સફર બન્યું. પાંચમા-છઠ્ઠા ધોરણથી અંગ્રેજી પણ શીખવાડવામાં આવે; પણ પરભાષા તરીકે. લગભગ બધું ભારતીય ઢબે ચાલે. જેમને પ્રગતીશીલ કહી શકાય તેવી પારસી મુખ્ય શીક્ષીકા બહેનો પણ અમને ભણાવે. અમે જ્યારે આઠમા ધોરણમાં આવ્યાં ત્યારે પહેલીવાર પુરુષ શીક્ષકોની નીમણુક થઈ હતી. અને ત્યાર પછી એક ગોઅન શીક્ષીકા હેડમીસ્ટ્રેસ બન્યાં હતાં. એમની નીમણુકમાં ગવર્નિંગ બોર્ડના પ્રમુખ તરીકે બાપુજીનો પ્રભાવ પડ્યો હોય તેવું માની શકાય. તેમના આવ્યા પછી અંગ્રેજી શીક્ષણ પર જરા વધારે ભાર મુકવામાં આવ્યો. આમ, પ્રાથમીક શાળાનો અભ્યાસ પુરો કરી ગણીત અને અંગ્રેજી વીષયોની પરીક્ષા આપી અને યોગ્યતા પુરવાર કરીને સેકન્ડરી સ્કુલમાં પ્રવેશ મેળવ્યો.

પ્રાથમીક અભ્યાસ પુરો થાય પછી સરકારી સેકન્ડરી સ્કુલમાં પ્રવેશ મેળવવા ગણીત અને અંગ્રેજીની પરીક્ષા આપવી પડે. ઝાંઝીબાર, પેમ્બા અને કોમોરો ટાપુઓની બધી સ્કુલોની બાળાઓ એ પરીક્ષામાં બેસે. અંગ્રેજીમાં એક નીબન્ધ લખવાનો હોય. ઘણી છોકરીઓ અમુક ચાલુ-સામ્પ્રત લાગતા વીષયોમાં, અંગ્રેજીમાં લખાયેલા નીબન્ધો ગોખી લે અને ભાગ્યજોગે એ જ વીષય આવે તો ફાવી જાય. ભારતીય જનતાની ત્રણ સ્કુલોની બાળાઓનો આમાં સમાવેશ

હોય - હીન્દુ, વહોરા અને આગાખાન. એટલે ક્યારેક ચાર તો ક્યારેક પાંચ, વળી બહુ જ સારાં નસીબ હોય તો દસેક બાળાઓની આ એશીયન સ્કુલોમાંથી ચુંટણી થાય. આમાં ઘણી હોશીયાર બાળાઓ પણ ન લેવાય. જે ન છુટકે કોન્વેન્ટ સ્કુલમાં પ્રવેશ મેળવે, અથવા ભણતર છોડી દે.

જ્યારે સેકન્ડરી સ્કુલમાં પ્રવેશ મળે ત્યારે તેર-ચૌદ વર્ષની ઉંમરે આખા અભ્યાસક્રમનું માધ્યમ અંગ્રેજી બને. મુખ્ય શીક્ષીકા, ઉપરાન્ત લગભગ બધી શીક્ષીકાઓ અંગ્રેજી. તેમની ભાષા, ઉચ્ચાર વગેરે સમજતાં અડચણ પડે પણ શીખી જવાય. પહેલીવાર આફ્રીકન અને અરબ છોકરીઓ સાથે ભળવાનું થાય અને ગુજરાતી મુસ્લીમ બહેનપણીઓ બને.

આવું હતું મારું હીન્દુ ભારતીય બાળપણ. ઘરમાં ગુજરાતી પુસ્તકોની લાઈબ્રેરી બાપુજીએ વસાવેલી, એટલે 'સરસ્વતીચંદ્ર'ના ચાર ભાગ તેર વર્ષની ઉંમરે વાંચ્યા હતા, જ્યારે અંગ્રેજી નવલકથા 'એન ઓફ ગ્રીન ગેબલ્સ' આખેઆખી છેક ચૌદ વર્ષની વયે વાંચી. માનશો, આ લખતાં લખતાં એની લેખીકા લુસી મોન્ટગોમેરી કેનેડીયન હતી તે વીકીપીડીયામાં જોઈને જાણ્યું!

સ્કુલમાં ઇતિહાસ ભણાવાતો બ્રીટીશ કોમન્વેલ્થનો. એટલે ભારતીય સૈનીકોની ઝુંબેશને ૧૮૫૭નો બળવો માની, ક્લાઈવની બેટલ ઓફ પ્લેસીની જીત માટે ગૌરવ લેતી અંગ્રેજી શીક્ષીકાના ઝીણવટભર્યાં વર્ણનને માન્ય રાખી, ભારતનો ઇતિહાસ અંગ્રેજી દૃષ્ટીકોણથી શીખ્યાં. ભારતની સ્વતંત્રતા વીશે થોડી ઘણી સભાનતા. ચારપાંચ વર્ષની ઉંમરે પ્રભાતફેરીમાં જતાં, ગાંધીજીના મૃત્યુ વખતે મોટો હવન યોજાયો હતો એમાં ગયાં હતાં અને ગાંધીજીનાં અસ્થી ઝાંઝીબાર લાવવામાં આવ્યાં હતાં ત્યારે તેના દર્શનાર્થે ખીચોખીચ ગરદી વચ્ચે પણ ગોદીએ ગયાં હતાં. પણ ૧૯૪૬માં પહેલીવાર ભારત ગયાં હતાં ત્યારે હીન્દુ-મુસ્લીમોનાં હુલ્લો શા માટે થતાં હતાં એનું કશું ભાન નહીં. આ અભ્યાસક્રમમાં ઝાંઝીબારનો ઇતિહાસ તો આવતો જ નહોતો; એટલે પછી પુર્વ આફ્રીકાના ઇતિહાસમાં હીન્દીઓના ફાળાની તો વાત જ ક્યાં આવી ?

ભારતીય સંગીતનો શોખ ખરો; પણ પહેલું અંગ્રેજી ગીત તો શીખી 'ગર્લ ગાઈડ્સ'માં જોડાઈ ત્યારે. અંગ્રેજી ઢબનું ઘરકામ પણ શીખી ગર્લ ગાઈડ્સની ટેસ્ટ્સ પાસ કરવા માટે અને સ્કુલમાં 'ડોમેસ્ટીક સાયન્સ'ના વર્ગોમાં. લાકડીવાળા બ્રુમ(ઝાડ)થી ઉભાંઉભાં ઝાડ કેમ કાઢવું, ગરમ કપડાં કેવી રીતે ધોવાં, ઈસ્ત્રી કેમ કરવી, ખાટલો કેમ પાથરવો વગેરે, જે અહીં આવ્યા પછી ખુબ કામ લાગ્યું.

૧૯૫૭માં વીશ્વની બધી ગર્લ ગાઈડ્સનો એક કેમ્પ ઈંગ્લેંડ ખાતે ગ્રેટ વીન્ડઝર પાર્કમાં ભરાયો હતો. ઘણી સ્પર્ધાઓમાંથી પાસ થઈ, ઝાંઝીબારની બે ગાઈડ્સમાં એક અરબ છોકરી અને એક હું ચુંટાયાં. ત્યાં જવા માટે અમે પ્રતીનીધી હતાં ઝાંઝીબાર પ્રોટેક્ટરેટના; પણ જ્યારે અમને કહેવામાં આવ્યું કે અમારે અમારો નેશનલ ડ્રેસ એક દીવસ ત્યાં પહેરવો પડશે, ત્યારે અરબ ગાઈડે તેનો અરબી લીબાશ પહેર્યો અને મેં પહેર્યાં આભલાંવાળાં ચણીયાચોળી ને ઓઢણી

– હું કચ્છી ખરીને ! વળી અમારે એક ગીત પણ ગાવાનું હતું. તમને લાગે છે કે મને ત્યારે એક પણ સ્વાહીલી ગીત આવડતું હોય ?

હું તો ત્યાં બીલકુલ ભારતીય બનીને ગઈ હતી; પણ ભારતથી તો ત્રીસથી પાંત્રીસ ગાઈડસની ટોળી ત્યાં આવેલી હતી ! સાંજના સ્ટેજ પર મનોરંજન કાર્યક્રમમાં મને કોઈએ ગુજરાતી ગીત ગાવા આમન્ત્રણ ન આપ્યું; પણ ભારતની ગાઈડ્સે તેમનાં નૃત્યો અને ગીતો પ્રદર્શીત કર્યાં. ત્યારે મને પહેલીવાર સમજાયું કે હું ઝાંઝીબારી હતી; ભારતીય નહીં. વળી, મારે રાણી એલીઝાબેથ સાથે હાથ મીલાવવાના, એવું નક્કી કરાયેલું હતું. હું રીહર્સલ સુધ્યાં કરીને આવી હતી; પણ પછી મને કહેવામાં આવ્યું કે ઝાંઝીબારથી વ્યસ્થાપકોને તાર મળ્યો હતો કે રાણી સમક્ષ મને નહીં; પણ અમારી અરબ ગાઈડને રજુ કરવી. મને ત્યારે પહેલીવાર સમજાયું કે હું ભારતીય તો ન હતી; પણ અરબ સલ્તનતમાં ઉછરેલી સેકન્ડ ક્લાસ સીટીઝન હતી. રંગભેદનો આ પહેલો અનુભવ હતો. બ્રીટીશ પાસપોર્ટ હતો; છતાંય બ્રીટીશ છું એવું તો ક્યારેય માન્યું નહોતું, જો કે યુનીયન જેકના સફેદ પટા ક્યાં ક્યાં પહોળા અને ક્યાં સાંકડા હોવા જોઈએ તે જાણતી હતી અને તેનો ઈતિહાસ પણ.

તો પછી હું હતી કોણ ? ગળથુથીમાં ભારતીય હીન્દુ ગુજરાતી સંસ્કારો પીને ઉછરેલી, આફ્રીકન પ્રદેશની ભૌતિક ઉન્નતીમાં પોષણ પામેલી, બ્રીટીશ શૈક્ષણિક પદ્ધતીનાં ઉચ્ચ પાસાંની કેળવણીમાં ફતેહમન્દ થયેલી અને આમ, બહુવીધ સંસ્કૃતીઓ હેઠળ ‘સન્તુલીત વીકાસ’ પામેલી એક પુખ્ત વયના પગથારે પહોંચેલી કન્યા, એ હું હતી.

–ભદ્રા વડગામા

૨૭ ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૧

સંપર્ક: bhadra.v@btinternet.com

(સને ૨૦૦૬માં શ્રી ભદ્રાબહેનના એક લેખ ‘લંડનની બસના ઉપલા માળેથી...’ની પડમી ‘સ.મ.’ કરેલી તે વાંચવા અને લેખિકાની તસ્વીર અને તેમનો પરીચય પામવા મન થાય તો નીચેની લીંક ક્લિક કરવા વીનન્તી...

<http://www.gujaratilexicon.com/admin/upload/SeM/sm-56.0--2006-07-02--london-ni-bus-na--bhadra-vadgama.pdf>)

(‘સન્ડે-ઈ-મહેફીલ’ના આ અંકના અતીથી સમ્પાદક અને સંકલનકાર ન્યુ જર્સી-અમેરીકાના પ્રસીદ્ધ હાસ્યલેખક ભાઈ શ્રી હરનીશ જાળી (harnish5@yahoo.com)નો ખુબ ખુબ આભાર..... બળવજ્ઞ પટેલ – ઉત્તમ ગજજર)

‘સન્ડે ઈ-મહેફીલ’ – ‘વર્ષ: છઠું – અંક: 217 –May 08, 2011

‘ઉંઝાજોડણી’માં અક્ષરાંકન: ઉત્તમ ગજજર – uttamgajjar@gmail.com

◆ ખુશખબર ◆

‘ગુજરાતીલેક્સિકોન.કોમ’

ઠવા ફીચર્સ સાથે ઠવા અવતારમાં

તા. ૧લી મે ૨૦૧૧ના દિવસે અમદાવાદમાં, ‘લેક્સિકોન’માં ઉમેરાયેલા ‘હિન્દી-ગુજરાતી શબ્દકોશ’, કેટલીક નવી સુવિધાઓ અને નવાં રૂપરંગ સાથે ‘લેક્સિકોન’ પુનઃલોકાર્પિત થયો ત્યારે શ્રી રતિલાલ ચંદરયા તથા સમગ્ર ‘લેક્સિકોન ટીમ’ સાથેની ‘ટીવી નાઈન ચેનલ’ પર પ્રસારિત થયેલી વિડિયો-ક્લિપિંગ નીચેની લિંક પર ક્લિક કરી જોઈ શકાશે...

Watch out TV 9 Coverage of RPC and GL on below link:

<http://www.youtube.com/watch?v=q29ETo5ude8>

હવે જરાક વિગતે વાત..

‘ગુજરાતીલેક્સિકોન.કોમ’ નવા ફીચર્સ સાથે નવા અવતારમાં

ગુજરાતી ભાષાના ઈ-ખજાના તરીકે ઓળખાતી વેબસાઇટ ‘ગુજરાતીલેક્સિકોન’ને (www.gujaratialexicon.com) નવા કલેવર અને નવા ફીચર્સ સાથે 1લી મે, 2011 - ગુજરાતના સ્થાપના દિવસે જ રિ-લોન્ચ કરવામાં આવી હોવાથી ગુજરાતીલેક્સિકોન અને ગુજરાતી ભાષાપ્રેમીઓ માટે ખુશીની લાગણી બેવડાઈ હતી. નવી વેબસાઇટને વધુ સારી રીતે ગુજરાતી સંસ્કૃતિના રંગમાં ઢાળવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે. જેમાં ખાસ કરીને હવે ગુજરાતી ભાષાપ્રેમીઓને અંગ્રેજી ઉપરાંત હિન્દી શબ્દોનો પણ ગુજરાતી અર્થ મળી રહે તે માટે ‘હિન્દી શબ્દકોશ’ વેબસાઇટ પર સામેલ કરવામાં આવ્યો છે. આ ઉપરાંત પણ ઘણાં નવાં ઉમેરણ અને પરિવર્તન વેબસાઇટમાં કરવામાં આવ્યાં છે જેમ કે :

- ‘હિન્દી શબ્દકોશ’
- ગુજરાતી સંસ્કૃતિ આધારિત કલેવર
- ઝડપી અને ત્વરિત સર્ચ સુવિધા
- સોશિયલ બુકમાર્કિંગ અને શેરિંગ
- ‘વર્ડ ઓફ ધ ડે’નું ઈમેલ સબસ્ક્રીપ્શન
- વધુ RSS ફીડ્સ
- વપરાશકારને સરળ પડે તેવો લે-આઉટ
- વધુ શબ્દોનું ઉમેરણ

ગુજરાતી ભાષાને આધુનિક ટેકનોલોજીથી સમૃદ્ધ બનાવવાના તેમ જ તેને લોકો સુધી પહોંચાડવાના આશયને વળગી રહેલા ગુજરાતીલેક્સિકોનના વડા **શ્રી રતિલાલ ચંદરયા**એ વેબસાઇટના રિ-લોન્ચ પ્રસંગે જણાવ્યું હતું કે “હજુ પણ ગુજરાતી ભાષા માટેનું યોગદાન ગુજરાતીલેક્સિકોન દ્વારા વણથંભ્યું રહેશે જેથી ભાષાપ્રેમીઓને ટૂંક સમયમાં જ અમે હજુ કંઈક નવું આપીશું અને સદા આપતા રહીશું.”

ગુજરાતીલેક્સિકોન વેબસાઇટના ટેકનિકલ સલાહકાર **શ્રી અશોક કરણિયા**એ જણાવ્યું હતું કે “ગુજરાતીલેક્સિકોન હંમેશાં તેના યુઝર્સને નવી ટેકનોલોજી દ્વારા નવું ને નવું આપવાની તૈયારીમાં રહેતું હોય છે.” એના ભાગ રૂપે જ ટૂંક સમયમાં અન્ય કઈ નવી સુવિધાઓથી ગુજરાતીલેક્સિકોનને સજ્જ કરાશે તેની ઝાંખી પણ તેમણે આપી હતી જેમ કે :

- ગુજરાતીલેક્સિકોનનું મોબાઇલ વર્ઝન
- મેડિકલ શબ્દકોશ
- આજનો સુવિચાર
- કિઝ / સ્ટુડન્ટ્સ કોર્નર
- નવી શબ્દરમતો
- જોડણી સુધારો (મોટાભાગે જોડણીભૂલ થતાં શબ્દોની કક્કાવાર યાદી)
- તળપદા શબ્દો (ગુજરાતના જુદા જુદા પ્રાંતની લોકબોલીના લાક્ષણિક શબ્દોની યાદી)
- આ ઉપરાંત ઘણું બધું...

ગુજરાતીલેક્સિકોન ટીમના પ્રોજક્ટ મેનેજર **મૈત્રી શાહ** અને બિઝનેસ ડેવલપમેન્ટ મેનેજર **કુણાલ પંડ્યા**એ ગુજરાતીલેક્સિકોનની મોબાઇલ એપ્લિકેશન વિશે વધુ માહિતી આપતાં જણાવ્યું હતું કે “આવનારા દિવસોમાં ગુજરાતીલેક્સિકોન વેબસાઇટની તમામ સર્વિસ યુઝરના હાથવગી કરવા માટે અમે ‘મોબાઇલ એપ્લિકેશન’ માટે વિચાર્યું છે. કારણ કે જેમ પુસ્તકોનું સ્થાન કમ્પ્યુટર્સે લીધું છે; તેમ આજના જમાનામાં કમ્પ્યુટર્સનું સ્થાન ધીરે ધીરે મોબાઇલ અને નન-કમ્પ્યુટર ડિવાઇસ લેતાં થયાં છે. એમાં પણ શબ્દકોશ જેવી દૈનિક વપરાશની જણસ, કમ્પ્યુટરની જેમ, હાથવગા મોબાઇલમાં પણ હોય તો તે ગુજરાતી પ્રેમીઓને વધુ ઉપયોગી નીવડશે તેવી અમને વિશ્વાસ છે.”

ગુજરાતીલેક્સિકોનનો આ નવો અવતાર તેની કૌશલ્યબદ્ધ ટીમને આભારી છે જેમાં **અશોક કરણિયા, મૈત્રી શાહ, કુણાલ પંડ્યા, શ્રુતિ અમીન, પાર્થ બેરા, જિતેન્દ્ર વ્યાસ, હિતેન્દ્ર વસુદેવ** અને સમગ્ર વૉલન્ટીઅર ટીમ સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે.

ગુજરાતીલેક્સિકોન :

ગુજરાતીલેક્સિકોન ગુજરાતી ભાષાનો સૌથી વધુ સર્વગ્રાહી ઓનલાઇન સ્ત્રોત છે. આજે દરરોજ પાંચથી છ હજાર વ્યક્તી તેની મુલાકાત લે છે જે ગુજરાતી ભાષાના ઇતિહાસમાં સીમાચિહ્નરૂપ છે. તેમાં 45 લાખથી વધુ શબ્દોનો સમાવેશ કરાયો છે. તેનો હેતુ ઈન્ફર્મેશન ટેકનોલોજીના માધ્યમ મારફત ગુજરાતી ભાષાની જાળવણી કરવાનો, તેને લોકપ્રિય બનાવવાનો અને તેનો વિકાસ કરવાનો છે.

www.gujaratilexicon.com દ્વારા ગુજરાતી ભાષાના ચાહકો પોતાના શબ્દભંડોળમાં વધારો કરી શકે છે, સાહિત્યનો આનંદ મેળવી શકે છે અને ગુજરાતીલેક્સિકોનમાં જોડાઈ શકે છે.

‘ગુજરાતીલેક્સિકોન’ના અન્ય બે પ્રોજેક્ટ્સને પણ સફળતા સાંપડી છે અને તેનો વિકાસ થયો છે. તે છે

1) **ડિજિટલ ભગવદ્ગોમંડલ** – ગુજરાતી જ્ઞાનકોશ (www.bhagwadgomandal.com) અને 2) **લોકકોશ** - <http://lokkosh.gujaratilexicon.com> . ભગવદ્ગોમંડલ વિના ગુજરાતીલેક્સિકોનમાં કંઈક અધૂરપ જણાઈ રહી હતી તે પણ પૂર્ણ કરી. તેમ જ ‘લોકકોશ’ લોકોને તેમનો પોતાનો શબ્દકોશ બનાવી ગુજરાતી શબ્દકોશને વધુ સમૃદ્ધ બનાવવા પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડ્યું છે. આજે ‘ગુજરાતીલેક્સિકોન’ની સાથે સાથે ‘ભગવદ્ગોમંડલ’ અને ‘લોકકોશ’ પણ ઓનલાઈન જગતમાં પ્રિય બની ચૂક્યા છે. ખાસ કરીને વિદ્યાર્થીઓ, પત્રકારો, લેખકો, બિઝનેસમેન અને મેઈલ-માહિતી આદાન-પ્રદાન કરતા લોકોને તો તે બહુ જ ઉપયોગી નીવડ્યા છે.

રતિલાલ ચંદરયા :

ભલભલા યુવાનને શરમાવે એવા શ્રી રતિલાલ ચંદરયામાં, 89 વર્ષની ઉંમરે પણ માનસિક યૌવન છલકતું જોવા મળે છે. આ ઉંમરે પણ સતત કાર્યશીલ રહેતા શ્રી રતિલાલભાઈએ, ગુજરાતી શબ્દકોશ અને ભગવદ્ગોમંડલનું ડિજિટલાઈઝેશન કરીને ગુજરાતી ભાષાપ્રેમીઓને એક અમૂલ્ય અને અદ્વિતીય ભેટ આપી છે. ભારત બહાર જન્મેલા અને ગુજરાતી ભાષાથી અળગા રહેલા રતિલાલભાઈને ગુજરાતી ભાષા શીખવા-સમજવામાં જે તકલીફ પડી તેવી, અન્ય કોઈ ગુજરાતીને ગુજરાતી શીખવામાં તકલીફ ન પડે તેવું કાર્ય કરવાનો વિચાર આવ્યો. વેપાર-ઉદ્યોગમાં રમમાણ છતાં, ગુજરાતી ભાષા માટે કંઈક કરી છૂટવાની તમન્નાએ 80ના દાયકામાં વેગ પકડ્યો અને આ જ તમન્નાએ તેમને www.gujaratilexicon.com અને www.bhagwadgomandal.com ની રચના કરવા પ્રેરણા આપી. લગભગ 20 વર્ષની અથાગ મહેનતના પરિણામે 13 જાન્યુઆરી 2006ના રોજ ગુજરાતીલેક્સિકોન ઈન્ટરનેટ પર જીવંત થતાં જ રતિલાલભાઈએ નિરાંત અને સંતોષનો શ્વાસ લીધો. પરંતુ સાથે સાથે કમ્પ્યુટરની તકનીકી ક્ષેત્રે પોતાના કૌશલ્યની અધૂરપના કારણે, 20 વર્ષ જેટલું લાંબું કામ ચાલ્યું તેનો વસવસો પણ તેમના મનમાં ક્યાંક રહ્યો હતો.

‘ગુજરાતીલેક્સિકોન’ અને ‘ભગવદ્ગોમંડલ’ જેવા શબ્દકોશને ડિજિટલાઈઝ કરી, તેને આજના મહત્તમ ઉપયોગી એવા ઈન્ટરનેટ માધ્યમ દ્વારા લોકો સમક્ષ નિ:શુલ્ક મૂકવા બદલ, શ્રી રતિલાલભાઈના આ નિ:સ્વાર્થ ભાષા-સેવા કાર્યને લક્ષ્યમાં લઈ, હાલમાં જ ગુજરાતના સુપ્રસિદ્ધ અખબાર ‘દિવ્ય ભાસ્કર’ દ્વારા ‘ધ પાવર 100’ ગુજરાતી વ્યક્તિઓમાં તેમનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો અને બહુમાન થયું.. આ અગાઉ પણ ‘ચિત્રલેખા’ સામયિક દ્વારા ‘ટોપ 60 ગુજરાતી વ્યક્તિઓ’માં એમનો સમાવેશ કરી એમનું સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું. ‘વિશ્વ ગુજરાતી સમાજ’ અને ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદી સહિત ઘણી સંસ્થાઓ-મહાનુભાવો દ્વારા પણ તેમનું સન્માન કરવામાં આવ્યું.

‘કોઈને નડ્યા વગર સુખશાંતિથી જીવો અને સૌને જીવવા દો’ના સફળતાના મંત્રને વળગી રહેલા શ્રી રતિલાલભાઈએ ગુજરાતીલેક્સિકોનમાં ભવિષ્યમાં નવાં નવાં ઉમેરણ કરી તેને વધુ સમૃદ્ધ બનાવવાના અરમાન સેવ્યા છે.

અર્નિયોન ટેકનોલોજીસ :

ગુજરાતીલેક્સિકોન અને ભગવદ્ગોમંડલના ઉમદા વિચારને ડિજિટાઇઝ કરી ટેકનોલોજીથી સજ્જ કરવાનું ભગીરથ કાર્ય **Arnion Technologies** એ પૂરું પાડ્યું છે. Arnion Technologies નવીન વિચારો ધરાવતી એક 'સોફ્ટવેર એપ્લિકેશન ડેવલપમેન્ટ' કંપની છે. તે વેબ એપ્લિકેશન, ડિજિટાઇઝેશન, લોકલાઇઝેશન અને બિઝનેસ સપોર્ટ સર્વિસ જેવાં ક્ષેત્રોમાં વિશેષ મહારત ધરાવે છે. પોતાના કલાયન્ટની જરૂરિયાત સમજી તેમને માટે શ્રેષ્ઠ ઉપાય શોધી તેમની માંગને સંતોષવાનો સંકલ્પ ધરાવે છે. 'અર્નિયોન' પોતાના કામમાં શ્રેષ્ઠતા અને નવીનતા માટે અનંત શક્યતાઓ પૂરી પાડવા વચનબદ્ધ છે.

અર્નિયોન ટેકનોલોજીસ એક મજબૂત બૌદ્ધિક કૌશલ્ય, ઉત્તમ અભ્યાસ અને મૂલ્યવાન સિદ્ધાંતો પર આધારિત એન્ટરપ્રાઇઝ છે. જેનું મુખ્ય કાર્યાલય ગુજરાતના અમદાવાદમાં આવેલું છે.

www.arniontechnologies.com

info@arniontechnologies.com

વધુ માહિતી માટે સંપર્ક કરો :

મૈત્રી શાહ

અર્નિયોન ટેકનોલોજીસ, અમદાવાદ

Ph: +91 79 40049325

'સન્ડે ઈ-મહેફિલ' - 'વર્ષ: છઠું - અંક: 217 -May 08, 2011

'ઉંઝાજોડણી'માં અક્ષરાંકન: ઉત્તમ ગજ્જર - uttamgajjar@gmail.com

(●)(◆)(●)

Earlier Articles of all 'Sunday eMahefil' can easily be downloaded from our website:

<http://www.gujaratilexicon.com/index.php?action=downloadSeM>

(◆)(●)(◆)(●)(◆)

More than **73,00,000** Gujarati Language lovers have visited

<http://www.gujaratilexicon.com>

More than **7,60,000** have visited Digital Bhagwadgomandal

<http://www.bhagwadgomandal.com>

More than **1,20,000** have visited Lokkosh

<http://lokkosh.gujaratilexicon.com>

You too are invited to visit Gujaratilexicon with a new interface.

(●)(◆)(●)(◆)(●)(◆)(●)